

Eda kommun

ingrid.elmgren@eda.se

2023-04-24

Dnr SI 2022:583

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolor i kommuner
med låg utbildningsnivå vid Hierneskolan F-9 i
Eda kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning avseende med vilken kvalitet Hierneskolans F-9 arbetar för att genom undervisning och studie- och yrkesvägledning stärka elevernas tillit till den egna förmågan, ge dem möjlighet till utveckling och en bred bild av möjliga studie- och yrkesval. Granskningen omfattar årkurserna 7–9 vid den aktuella skolan.

Skolinspektionen gör bedömningar i förhållande till de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp inom det granskade området. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, utifrån om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen i normalfallet att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär därefter en skriftlig redovisning av huvudmannen som visar vilka förbättringsåtgärder skolan vidtagit. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolor i kommuner med låg utbildningsnivå \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/skolor-i-kommuner-med-lag-utbildningsnivau).

Beslut:

Skolinspektionens bedömningar

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Hierneskolans F-9 i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: En undervisning som präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt

Skolinspektionen bedömer att lärarna utformar en undervisning som *i flera delar* präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt.

Bedömningsområde 2: Förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt

Skolinspektionen bedömer att rektorn *i flera delar* skapar förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Bedömningsområde 3: Inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *flera delar* integrerar inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval.

Bedömningsområde 4: Förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *låg utsträckning* skapar förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande delar:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att i undervisningen ge eleverna kontinuerlig återkoppling om hur de ligger till just nu och om hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer samt ge eleverna större möjligheter att reflektera över sitt eget lärande. Lärarna behöver också säkerställa att eleverna förstår och använder den återkoppling som de får.
- Rektorn behöver i högre grad skapa förutsättningar för lärarna att bedriva en undervisning som ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Detta innefattar att i högre grad följa upp skolans arbetsprocesser samt analysera skolans kunskapsresultat som underlag för att utveckla undervisningen. Vidare behöver rektorn följa upp och säkerställa att de utvecklingsinsatser som genomförs för att utveckla undervisningen också implementeras i all undervisning som eleverna ges.
- Lärarna behöver utveckla arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledningen i ämnesundervisningen. Rektorn behöver tydligare förmedla betydelsen av att lärarna integrerar studie- och yrkesvägledningen i ämnesundervisningen och försäkra sig om att de gör detta. Rektorn behöver också skapa bättre förutsättningar för den studie- och yrkesvägledning som integreras i undervisningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **27 oktober 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till

skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2022:583) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Bedömningsområde 1: En undervisning som präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningen präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterier:

- Lärarna utformar undervisningen utifrån en hög tillit till elevernas förmåga att prestera. Lärarna utformar undervisningen så att alla elever, utifrån deras kunskapsmässiga nivåer, stimuleras och utmanas att nå så långt som möjligt. Vid behov samverkar lärarna och elevhälsan för att möta och stimulera eleverna utifrån deras kunskapsmässiga nivåer.
- Lärarna stärker elevernas tillit till den egna förmågan genom att ge dem uppmuntran och bekräftelse för sina ansträngningar. Lärarna ger kontinuerlig återkoppling till eleverna om hur de ligger till just nu och om hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer. Lärarna ser till att eleverna får uppleva att de gör framsteg och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna utformar en undervisning som i *flera delar* präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionens granskning visar att en majoritet av lärarna utformar undervisningen utifrån en hög tillit till elevernas förmåga att prestera. Lärarna utformar undervisningen så att alla elever, utifrån deras kunskapsmässiga nivåer, stimuleras och utmanas att nå så långt som möjligt. Granskningen visar att samverkan mellan lärarna och elevhälsan kan förbättras för att möta och stimulera eleverna utifrån deras kunskapsmässiga nivåer.

Granskningen visar att lärarna stärker elevernas tillit till den egna förmågan genom att ge dem uppmuntran och bekräftelse för sina ansträngningar. De flesta lärarna ger kontinuerlig återkoppling till eleverna om hur de ligger till just nu och om hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer.

En majoritet av lärarna ser till att eleverna får uppleva att de gör framsteg och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt, men lärarna ger eleverna begränsad möjlighet att reflektera över och utvärdera sitt eget lärande.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierade utvecklingsområden* nedan.

Motivering

En majoritet av lärarna visar hög tillit till elevernas förmåga genom att ha höga förväntningar

Granskningen visar att en majoritet av lärarna har höga förväntningar på eleverna. De flesta lärarna utformar undervisningen utifrån elevernas olika nivåer. Eleverna säger att lärarna kan ha samma tema på arbetsuppgifterna, men att de har olika svårighetsgrader. Eleverna uppger samstämmigt att lärarna uppmuntrar eleverna att göra sitt bästa och att sikta högre. Lärarna berättar att de under flera år har haft ett arbete kring vikten av att vara uppmärksam på om de bemöter flickor och pojkar olika, eftersom det finns skillnader i kunskapsresultat mellan könen.

De flesta lärarna möter och stimulerar eleverna utifrån deras kunskapsmässiga nivåer

Granskningen visar att de flesta lärarna utformar sin undervisning så att alla elever stimuleras och utmanas utifrån sin nivå. Eleverna berättar att det finns olika nivåer på arbetsuppgifter och att de uppmannas att nå så långt som möjligt. Lärarna säger att de på olika sätt försöker stimulera och utmana eleverna, men att det är svårt när eleverna "nöjer sig" med att bli godkända. Det finns också några lärare som uttrycker att de inte har tid att utforma undervisningen så att den även möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

De flesta lärarna ger eleverna lärarstöd för att de ska komma vidare i sitt lärande. Skolan är liten och det finns olika resursinsatser för elever som behöver extra stöttning och stöd. Eleverna säger att lärarna går runt bland eleverna för att fånga upp deras förståelse av undervisningens innehåll. Eleverna uppger att det gäller även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och att även elever som inte aktivt ber om hjälp får det.

Lärarna säger att de samverkar med elevhälsan kring elever som riskerar att inte nå målen eller har andra skolsvårigheter, däremot uttrycker lärarna att det inte finns något direkt arbete med elevhälsan för att stimulera elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Lärarna uppmuntrar och bekräftar eleverna för ansträngningar samt uppmärksammar eleverna på framsteg de gör

En majoritet av lärarna är generösa med beröm som handlar om de framsteg som eleverna gjort. Eleverna säger att lärarna är bra på att ge uppmuntrande kommentarer utifrån tidigare arbeten och i samband med nya arbetsuppgifter. Däremot varierar det hur mycket lärarna låter eleverna få träning i att själva reflektera över och utvärdera sitt lärande och sina målsättningar. Eleverna säger att de i matematik får göra ett mer strukturerat reflektionsarbete där de får frågor som "vad behöver du utveckla?" och att de får formulera mål som de också ska utvärdera. De intervjuade lärarna i några av de praktisk-estetiska ämnena säger att eleverna får göra självvärdering ungefär en gång per termin. Lärarna ger exempel på att eleverna får utföra kamratrespons i svenska och i hem- och konsumentkunskap, i en individuell uppgift. De intervjuade lärarna i de teoretiska ämnena menar att reflektioner sker i spontana samtal med eleverna när de sitter och jobbar med en uppgift, men att det inte sker samlat och målinriktat.

Lärarna ger eleverna återkoppling, men det finns inte en samsyn kring återkoppling bland alla lärarna

De flesta lärarna säkerställer att eleverna förstår och använder den återkoppling de får. Däremot finns det lärare som inte ger konstruktiv återkoppling och de visar inte heller eleverna hur de kan bearbeta sina lösningar för att förbättra dem. Eleverna berättar att lärarna i flera ämnen ger kommentarer i de arbetsuppgifter som eleverna arbetar med. Eleverna säger att det inte verkar som att det finns ett gemensamt arbetssätt för lärarna kring att ge återkoppling, men att det märks när lärarna i vissa ämnen har pratat ihop sig och gör mer lika jämfört med andra ämnen. Eleverna ger exempel på att det är så i SO-ämnena, svenska och matematik. Lärarna säger att de inte haft något riktat arbete kring återkoppling, men att bedömningskulturen har utvecklats genom samarbetet i arbetslaget. Lärarna berättar också att huvudmannen ordnar sambedömning med andra skolenheter, eftersom det finns flera skolor i kommunen där flera lärare är ensamma i sitt ämne på skolan. De flesta lärarna anpassar återkopplingen utifrån elevernas behov och kunskapsnivåer genom att lärarna går igenom återkopplingen med varje elev. På det sättet kan de ge en mer stöttande återkoppling för de elever som behöver det. Eleverna som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får information om vad som gick bra på arbetsuppgiften och vad de ska tänka på framåt. Eleverna säger att lärarna som ger konstruktiv återkoppling har en återkoppling som innehåller information om hur eleverna utvecklas mot målen och hur de kan utvecklas ännu mer. Eleverna känner sig uppmuntrade att jobba hårdare, och de blir extra fokuserade på vad de ska utveckla och jobba vidare med när de får den typen av återkoppling.

Bedömningsområde 2: Förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn skapar förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterier:

- Rektorn är väl insatt i hur skolans lokala kontext¹ kan prägla skolpersonalens, vårdnadshavarnas och elevernas förväntningar och inställning till skolarbete. Rektorn agerar vid behov för att förändra en låg förväntansbild. Rektorn försäkrar sig om att skolans personal förmedlar tillit till elevernas förmåga i syfte att stärka elevernas engagemang för skolarbetet.
- Rektorn ser till att det finns ett skolgemensamt utvecklingsarbete kring elevernas kunskapsutveckling. Efter uppföljningar av elevresultat och skolans arbetsprocesser vidtar rektor vid behov åtgärder för att alla elever ska ges möjlighet att nå så långt som möjligt. Rektorn förmedlar att det är skolans ansvar att se till att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *flera delar* skapar förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn är insatt i hur skolans kontext kan prägla skolpersonalens, vårdnadshavarnas och elevernas förväntningar och inställning till skolarbete. Rektorn agerar för att vid behov förändra en låg förväntansbild. Rektorn förmedlar till skolans personal att de ska visa tillit till elevernas förmåga i syfte att stärka elevernas engagemang för skolarbetet, men granskningen visar att mycket av det arbetet hamnar på lärarna.

Vidare visar granskningen att det skolgemensamma utvecklingsarbetet kring elevernas kunskapsutveckling vilar tungt på lärarna. Rektorn vidtar framförallt åtgärder som är riktade mot elever som riskerar att inte nå målen och inte för att alla elever ska nå så långt som möjligt.

¹ Det omgivande samhället.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierat utvecklingsområde* nedan.

Motivering

Rektorn har kännedom om den lokala kontextens betydelse för inställningen till skolarbete

Granskningen visar att rektorn skapar sig en bild av om det finns faktorer i den lokala kontexten som skulle kunna påverka skolpersonalens, vårdnadshavarnas och elevernas inställning till skolarbetet negativt. Rektorn berättar att det inte finns en så stark utbildningstradition i kommunen. De flesta elever vill gå på yrkesförberedande program på gymnasiet. Rektorn förstår elevernas val eftersom yrkesutbildningarna ofta leder till att eleverna får jobb och en relativt bra lön efter utbildningen. Vidare berättar rektorn att det inte är så många elever som väljer längre utbildningar. Det är många av vårdnadshavarna som äger skog och eleverna trivs och vill stanna i kommunen. Flickorna har en bredare bild av vilka framtidsmöjligheter som finns enligt rektorn. Skolan har uppmärksammat skillnaderna mellan flickors och pojkars inställning till skolarbete och framtida studieval och det är något skolpersonalen arbetar med berättar rektorn. Rektorn berättar att många elever har svårt att välja framtida studier och att välja det nya osäkra framför det som de vet mer om. Det är därför viktigt med studiebesök och skolexpo för att eleverna ska få en bredare bild, menar rektorn. Skolan har noterat att det finns vårdnadshavare som behöver information om gymnasievalet i god tid och därför hålls föräldramöten riktade mot gymnasieval redan i årskurs 8, vilket sedan följs upp i årskurs 9.

Rektorn är uppmärksam på om det finns tecken på att personalen har låga förväntningar på eleverna. Rektorn uttrycker att hens uppfattning är att lärarna vill ta eleverna så långt det går, samtidigt menar vissa lärare att det finns ett tryck från vårdnadshavare och elevhälsoteamet på att lärarna ska lägga undervisningen på en "E-nivå". I Hierneskolans F-9:s redovisning av kunskapsresultat till Eda kommun läsåret 2021/22 beskrivs att det i vissa grupperingar av elever finns tecken på att elevernas inställning och engagemang för skolarbete påverkas negativt av en så kallad kamrateffekt. Ett utvecklingsarbete pågår för att stärka skolans värdegrundsarbete kring språkbruk och beteende. Rektorn uppger att skolan behöver utveckla arbetet med att stärka elevernas tilltro till sin egen förmåga för att motverka en "antipluggkultur", samt ge stöd till elever som har svårigheter men också stöd till elever som vill nå längre.

Rektorn motverkar en låg förväntansbild och försäkrar sig om att skolans personal förmedlar tillit till elevernas förmåga

Granskningen visar att rektorn förmedlar till skolpersonalen att deras bemötande och förväntningar har betydelse för elevernas engagemang och inställning till skolarbetet. Rektorn berättar att skolans personal arbetar med "Pojkar och flickor i skolan". Det är en fortbildning för personalen om jämlikhet i förutsättningar för betyg. Lärarna läser litteratur och för diskussioner på konferenstid med syftet att skapa större jämlikhet mellan flickor och pojkar i skolresultat och hantera "antipluggkultur". Utöver det har skolans personal deltagit i en utbildning för ett inkluderande klassrum, som handlar om att bemöta och hantera *alla* elevers behov.

Rektorn verkar aktivt för ett förtroendefullt samarbete mellan skolan och hemmen för att skapa en positiv inställning till skolan. Rektorn berättar att det finns elever som har hög frånvaro och att pandemin haft en negativ påverkan på närvaron. Rektorn verkar för att eleverna ska vara på plats i skolan och det finns ett samarbete mellan hem och skola för att förbättra närvaron. Granskningen visar att personalen på olika sätt förmedlar en positiv bild av skolan. Eleverna säger att lärarna påpekar att utbildningen är till för att stärka eleverna och att den är till nytta för deras vidare studier och yrkesliv. Lärarna poängterar att de i olika sammanhang lyfter vikten av skola och utbildning, vilket också bekräftas av eleverna. Vidare framkommer att studie- och yrkesvägledaren har riktade föräldramöten för att kunna berätta om gymnasievalet.

Vidare visar granskningen att rektorn försäkrar sig om att lärarna utformar undervisningen så att alla elever upplever att lärarna tror på deras förmåga. Rektorn har inlett ett utvecklingsarbete för att bemöta negativa kamrateffekter som finns bland eleverna i vissa grupper och för hur lärarna kan arbeta för att motverka låga förväntningar.

Det skolgemensamma utvecklingsarbetet kring elevernas kunskapsutveckling behöver utvecklas

Granskningen visar att rektorn visserligen involverar lärarna och övrig personal i uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling, men det är inte tillräckligt tydligt för personalen hur det skolgemensamma utvecklingsarbetet hänger ihop med elevernas kunskapsutveckling. Skolpersonalen säger att de har en uppfattning om skolans utmaningar och målsättningar, men de saknar förståelse för hur skolans utvecklingsarbete syftar till att förbättra elevernas kunskapsresultat. Lärarna berättar att de analyserar elevernas resultat i samband med mitterminskonferenser och i samband med betygssättning. Då för lärarna diskussioner om vilka resultat som eleverna har nått.

Lärarna säger att de sitter själva med det arbetet och upplever inte att rektorn är så involverad i det. Rektorn får ta del av lärarnas underlag, men det är otydligt för en del lärare vad som händer i det fortsatta arbetet.

Uppföljning av elevresultat och skolans arbetsprocesser fokuserar främst på elever som riskerar att inte nå målen

Granskningen visar att rektorn följer upp hur elevernas kunskapsresultat ser ut på grupp-, klass- och skolnivå för att ta fram underlag för att utveckla undervisningen, dock är uppföljningen främst fokuserad på andelen elever som inte når de betygskriterier som minst ska uppnås i alla ämnen. Lärarna säger att rektorn tar upp vad som ska fokuseras och att när de går igenom läsårsplanen så bestäms innehållet i konferenstiderna. En sak som lärarna jobbat med länge är pojkarnas och flickornas inställning till skolarbetet. En lärare säger att de medvetandegjort sig själva genom att reflektera och göra medvetna val i undervisningen kring flickors och pojkars inställning till skolarbetet. Ett annat utvecklingsarbete som rektorn och lärarna berättar om är studieteknik. Lärarna arbetar med det på klassråd och i undervisningen utifrån de didaktiska frågorna "var, hur och när". Lärarna säger att det handlar om att medvetandegöra eleverna på hur de själva kan ta ansvar för sitt lärande, att det går att träna upp. Det är även något en del lärare lyfter på utvecklingssamtalen ihop med vårdnadshavare. Vissa lärare säger att det är en viktig chans och tillfälle. Där kan läraren visa på en positiv och förändringsbar bild.

Rektorns uppföljningsarbete vad gäller skolans arbetsprocesser och hur de inverkar på elevernas möjligheter att nå så långt som möjligt är begränsat. Vidare framkommer det att rektorn inte i tillräcklig utsträckning följer upp hur elevhälsan arbetar för att stödja lärarna och hur det inverkar på elevernas möjligheter att nå så långt som möjligt. Rektorn har viss insyn i hur lärarna utformar undervisningen och säger att det skiljer sig åt hur lärarna arbetar utifrån de utvecklingsinsatser som görs på skolan. Det leder till att det varierar i vilken utsträckning undervisningen utvecklas för att eleverna ska kunna nå så långt som möjligt. Lärarna säger att rektorn delegerat en del utvecklingsinsatser till förstelärare på skolan och att det för några lärare är otydligt i vilken utsträckning rektorn leder utvecklingsarbetet.

Vidare visar granskningen att rektorn efterfrågar elevernas synpunkter och upplevelser av undervisningen som en del av analysunderlaget i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektorn anser dock att hen har för lite elevkontakt eftersom att det saknas tid. Rektorn har som ambition att hen ska engagera sig mer i elevrådet och berättar att det mesta av informationen från eleverna kommer från informella och formella samtal med eleverna under läsåret. Skolpersonalen uttrycker att rektorn gärna är ute bland eleverna och att hen trivs med det. Dock framkommer få exempel på att rektorn på ett mer systematiskt sätt inhämtar information från eleverna på aggregerad nivå genom exempelvis enkäter.

Rektorn behöver involvera lärarna i det skolövergripande arbetet med att analysera elevresultat och genomföra utvecklingsåtgärder

Granskningen visar att rektorn och lärarna inte för en gemensam diskussion om analysen av elevernas kunskapsresultat. Granskningen visar vidare att rektorn behöver ta reda på bakomliggande mekanismer hos personalen för att kunna få till ett gott samarbete och samsyn mellan lärarna och elevhälsan i arbetet med att ha en undervisning som stimulerar eleverna att nå så långt som möjligt. Rektorn säger att hen följer upp analysen för föregående läsår i början på det nya läsåret och att fokus är på de elever som inte nått betygskriterierna. Lärarna uppger dock att det är otydligt hur skolans arbetsprocesser ser ut och att de önskar ett mer utvecklat analysarbete och ett närmare samarbete med rektorn kring detta.

Granskningen visar vidare att rektorn använder lärarnas analysunderlag för att fatta beslut om utvecklingsåtgärder som gynnar undervisningen. Ett utvecklingsarbete kring pojkars och flickors skolgång och studieteknik pågår.

Bedömningsområde 3: Inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval

Här bedöms i vilken utsträckning inslag som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval integreras i undervisningen. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterium:

- Lärarna förmedlar en positiv syn på skolarbete och betydelsen av skolarbete för elevernas framtida studie- och yrkesval. Lärarna integrerar studie- och yrkesvägledningen i undervisningen och bidrar därigenom till att synliggöra faktorer² som kan påverka studie- och yrkesval. Lärarna visar i undervisningen upp en bred vy av möjliga studie- och yrkesval.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *flera delar* integrerar inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna förmedlar en positiv syn på skolarbete och betydelsen av skolarbete för elevernas framtida studie- och yrkesval. Lärarna visar på skolarbetets betydelse för elevernas framtidsutsikter, och kopplar vid något tillfälle samman skolämnen med vägledning inför elevens

² Såsom socioekonomisk bakgrund, kön och kulturell bakgrund.

framtida studie- och yrkesval. Lärarna synliggör faktorer som kan påverka elevernas framtida studie- och yrkesval, såsom normer och föreställningar som kan verka begränsande.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierat utvecklingsområde* nedan.

Motivering

Lärarna framhåller betydelsen av skolarbete i relation till elevernas framtida studie- och yrkesval, men skapar få tillfällen för eleverna att reflektera kring detta

Granskningen visar att lärarna i undervisningen emellanåt kopplar samman skolämnen med vägledning inför elevens framtida studie- och yrkesval. Lärarna berättar att de visar på skolarbetets betydelse genom att ge exempel på hur ämnena kan kopplas till sådant som eleverna behöver kunna i framtida studier eller yrkesliv. Detta bekräftas också av eleverna. Exempelvis berättar läraren i hem- och konsumentkunskap att eleverna har en arbetsuppgift kopplat till privatekonomi och lönestatistik, en lärare i engelska lyfter språkets betydelse i arbetslivet och en bildlärare ger en arbetsuppgift om hur bilder används i olika branscher, en lärare i idrott- och hälsa lyfter nyttan med att öva koordination och rytm. Några lärare ger också exempel på att de kan ta upp i ämnena generellt varför man läser det man gör. Lärarna menar att det ibland finns en direkt- och ibland en indirekt nytta med skolämnet.

Lärarna skapar få tillfällen i undervisningen där eleverna får möjlighet att reflektera över och diskutera sina framtida mål vad gäller vidare studier och yrkesliv. Däremot är lärarna noggranna med att betona och visa på skolarbetets betydelse för elevernas framtidsutsikter. Detta bekräftas av eleverna som säger att lärarna trycker på att skolarbetet är viktigt. I de fall där eleverna har negativa inställningar till skolarbetet så lyfter lärarna fram betydelsen av skolarbetet för elevernas framtidsutsikter för att motivera eleverna. Dock skiljer det sig åt om lärarna skapar tillfällen i ämnesundervisningen där eleverna får möjlighet att reflektera över och diskutera sina framtida mål om vidare studier och yrkesliv. Lärarna säger att dessa samtal ofta sker spontant vilket kan betyda att somliga elever ges tillfälle till dessa samtal, medan andra inte får det.

Lärarna synliggör faktorer som kan påverka studie- och yrkesval samt ger en bred bild av möjliga studie- och yrkesval

Granskningen visar att lärarna problematiserar och visar på alternativ till traditionella föreställningar om kön, social och kulturell bakgrund som kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval. Lärarna berättar att de på olika sätt synliggör olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt, men också vad som uppfattas som normer och hur normer kan brytas.

Rektorn har exempelvis initierat ett arbete kring filmen Catwalk för att belysa människors lika värde. Eleverna bekräftar i intervjuer att de på olika sätt arbetat med normer och att de på det sättet reflekterat kring det "självklara" eller "normala" i allmänhet. Några lärare har också kopplat dessa diskussioner till valet av utbildning.

Lärarna visar eleverna en variation av utbildningsvägar, yrken och branscher. Rektorn och studie- och yrkesvägledaren lyfter fram vikten av studiebesök och att eleverna får en bred vy av möjliga studie- och yrkesval. I intervjuerna med skolpersonalen framkommer olika exempel på studiebesök som eleverna får göra under sin högstadietid. Det handlar både om att besöka gymnasieskolor inför gymnasievalet, men också besök på industrier på orten. Eleverna får genom en "framtidstag" träffa politiker på såväl kommun- som riksdagsnivå. Framåt planeras ett projekt "Eda i världen" som är en del av ett regionalt samarbete och ett EU-projekt med syfte att stärka elevernas framtida valmöjligheter.

Lärarna ger eleverna vissa möjligheter att i undervisningen utveckla förmågan att göra medvetna och välinformerade val genom spontana frågor. Lärarna ger i intervjuer få exempel på att eleverna ges möjlighet genom arbetsuppgifter att reflektera kring sig själva och sin utveckling i förhållande till sina framtida mål och studie- och yrkesval. I samband med utvecklingssamtalen säger lärarna att de lyfter dessa frågor, men under lektionstid sker det mer spontant genom samtal. Vidare berättar lärarna att eleverna får ett bredare perspektiv genom praktisk arbetslivsorientering. Lärarna lyfter fram att det skulle vara önskvärt med mer praktisk arbetslivsorientering vilket gör det möjligt till flera tillfällen att pröva sig fram och att väja bredare. Många elever väljer en arbetsplats för prao (praktisk arbetslivsorientering) där de sen vill ha sommarjobb.

Bedömningsområde 4: Förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn skapar förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterium:

- Rektorn förmedlar betydelsen av att elever får en bred bild av möjliga studie- och yrkesval, till såväl studie- och yrkesvägledaren som till lärarna. Rektorn ger förutsättningar för en vägledning som är integrerad i undervisningen och som vidgar elevers perspektiv.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *låg utsträckning* skapar förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte på ett tydligt sätt förmedlar betydelsen av att eleverna får en bred bild av möjliga studie- och yrkesval, varken till studie- och yrkesvägledaren eller till lärarna. Rektorn ger heller inte lärarna och studie- och yrkesvägledaren tillräckliga förutsättningar för att integrera vägledningen i undervisningen för att vidga elevernas perspektiv.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierat utvecklingsområde* nedan.

Motivering

Rektorn kan bli tydligare med att det är hela skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv för att eleverna ska kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval

Granskningen visar att rektorn förmedlar betydelsen av att ge eleverna en bred bild av möjliga studie- och yrkesval till personalen. Enligt eleverna och lärarna organiserar rektorn studie- och yrkesvägledningen så att eleverna får möjlighet att möta en variation av olika företrädare för arbetslivet och utbildningsväsendet, exempelvis genom att skolan gör studiebesök på olika arbetsplatser, gymnasieskolor samt företrädare för teknikcollege. Vid dessa tillfällen får eleverna möjlighet att ta del av olika utbildningsvägar och möjliga yrkesval. Enligt rektorn och lärarna har rektorn dock inte på något tydligt sätt förmedlat till skolans personal att det är hela skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv för att de ska kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Lärarna berättar att de förväntningar rektorn har uttryckt till dem gällande studie- och yrkesvägledning är avgränsat till insatser inför elevernas studie- och praobesök. Några lärare beskriver att de inte riktigt ser studie- och yrkesvägledning som sitt uppdrag. Enligt studie- och yrkesvägledaren som är ny på skolan behöver arbetet bli tydligare med att studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar, vilket kommer att förtydligas genom det kommande EU-projektet.

Rektorn ger inte tillräckliga förutsättningar för en integrerad studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Vidare visar granskningen att rektorn ger lärarna och studie- och yrkesvägledaren begränsade förutsättningar att bedriva en integrerad studie- och yrkesvägledning som bidrar till att vidga elevernas perspektiv. Rektorn har begränsad insyn i om eller på vilket sätt lärarna integrerar studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen.

Rektorn säger att det skiljer sig åt i vilken utsträckning och på vilket sätt lärarna integrerar studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen. Granskningen visar att rektorn inte har någon systematik för att följa upp och försäkra sig om att lärarna arbetar med detta. Rektorn känner till vad några lärare gör genom lektionsbesök och vad som på annat sätt kommit till rektorns kännedom genom den mångåriga erfarenheten av att jobba på skolan. Rektorn och studie- och yrkesvägledaren berättar att det inte finns någon tydlig arbetsfördelning som tydliggör vilka arbetsuppgifter som ligger på respektive yrkesgrupp. Studie- och yrkesvägledaren berättar att hen kan använda mötestid för att informera om frågor som rör studie- och yrkesvägledning, eller genom besök i arbetslagen, men att det inte finns strukturerade former för samverkan mellan lärarna och studie- och yrkesvägledaren. Studie- och yrkesvägledaren är i stort den som på egen hand ansvarar för att genomföra vägledningsinsatserna. Rektorn säger att studie- och yrkesvägledaren ansvarar för att presentera vilket utbud som finns till eleverna, samt att eleverna ska kunna fatta väl underbyggda beslut om sina framtida studier och yrken.

Rektorn säger att studie- och yrkesvägledaren har god kompetens och att hen har stort förtroende för studie- och yrkesvägledarens arbete. Detta är något som också lärarna instämmer i. Dock ser inte rektorn till att studie- och yrkesvägledarens kompetens används som resurs för lärarna i arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen.

Identifierade utvecklingsområden

Stimulera eleverna att utvecklas så långt som möjligt och stärka elevernas tillit till den egna förmågan

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att i undervisningen ge eleverna kontinuerlig återkoppling om hur de ligger till just nu och om hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer samt ge eleverna större möjligheter att reflektera över sitt eget lärande. Lärarna behöver också säkerställa att eleverna förstår och använder den återkoppling som de får.

Av granskningen framkommer att lärarna ger eleverna uppmuntran och återkoppling i sitt lärande. Dock ger inte alla lärare eleverna en återkoppling som hjälper dem att komma vidare i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att det skiljer sig åt i vilken utsträckning lärarna ger förutsättningar för eleverna att reflektera över och utvärdera sitt eget lärande samt följer upp om eleverna förstår och kan använda den återkoppling som de får.

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.³

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende.⁴ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet.⁵

Vidare ska läraren stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.⁶ Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.⁷

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna utvecklar arbetet med att ge eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande samt ge kontinuerlig återkoppling för att stimulera dem att utvecklas så långt som möjligt. En sådan återkoppling behöver innehålla information om hur eleverna utvecklas mot målen och hur de kan utvecklas ännu mer. Exempelvis kan lärarna ge eleverna återkoppling genom att beskriva deras styrkor och utvecklingsbehov i relation till specifika mål eller uppgifter. För att eleverna ska få uppleva att de gör framsteg och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt är det också viktigt att lärarna ger eleverna möjlighet att få träning i att själva reflektera över och utvärdera sitt lärande och sina målsättningar. För att lärarnas återkoppling ska bli meningsfull för eleverna behöver lärarna försäkra sig om att eleverna förstår och får tid till att använda den återkoppling de fått.

³ 1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

⁴ Lgr 22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

⁵ Lgr 22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁶ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper

⁷ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper (Ibid)

För detta utvecklingsområde kan Skolverkets allmänna råd Att planera, bedöma och ge återkoppling. Stöd för undervisning⁸ vara värdefullt att använda. Även modulen Delaktighet och inflytande i undervisningen som finns på Skolverkets hemsida kan användas i utvecklingsarbetet.⁹

- Rektorn behöver i högre grad skapa förutsättningar för lärarna att bedriva en undervisning som ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Detta innefattar att i högre grad följa upp skolans arbetsprocesser samt analysera skolans kunskapsresultat som underlag för att utveckla undervisningen. Vidare behöver rektorn följa upp och säkerställa att de utvecklingsinsatser som genomförs för att utveckla undervisningen också implementeras i all undervisning som eleverna ges.

Av granskningen framgår vidare att arbetet med att följa upp och analysera elevernas kunskapsutveckling inte är tillräckligt utvecklat. Det som framkommit i analyserna fokuserar framförallt på elever som riskerar att inte nå målen. De beslutade utvecklingsinsatserna är inte tydligt kopplade till hur undervisningen ska utvecklas och anpassas för att ge alla elever möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Rektorn förmedlar inte tillräckligt tydligt för hela skolans personal att det är skolans ansvar att se till att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samt elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans de behöver.¹⁰

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn i högre grad skapar förutsättningar för lärarna att bedriva en undervisning som ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Det innefattar att i högre grad analysera skolans kunskapsresultat som underlag för att utveckla undervisningen tillsammans med lärarna. Genom att jämföra resultat för olika elevgrupper kan man hitta skillnader, mönster och tendenser och dra slutsatser om samband och orsaker.

⁸ Skolverket (2020). Att planera, bedöma och ge återkoppling. Stöd för undervisning.

⁹

https://larportalen.skolverket.se/#/modul/3skolansvardegrund/Gymnasieskola/301_Delaktighet_inflytande

¹⁰ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Övergripande mönster i elevernas kunskapsresultat kan utgöra ett värdefullt innehåll i skolans analyser av hur skolan arbetar för att kompensera för elevernas olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och det bör också ingå i skolans underlag för att utveckla undervisningen. Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn säkerställer att det som framkommer i analysen av elevernas kunskapsresultat, skolans arbetsprocesser och förutsättningar för elevernas lärande leder till reella utvecklingsåtgärder som gynnar undervisningen. Åtgärderna kan exempelvis handla om organisationsförändringar, samverkan mellan lärare och elevhälsa samt kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte kring undervisningsnära frågor.

För detta utvecklingsområde kan Skolverkets allmänna råd Att planera, bedöma och ge återkoppling¹¹ vara värdefullt att använda.

Vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledningen i ämnesundervisningen. Rektorn behöver tydligare förmedla betydelsen av att lärarna integrerar studie- och yrkesvägledningen i ämnesundervisningen och försäkra sig om att de gör detta. Rektorn behöver också skapa bättre förutsättningar för den studie- och yrkesvägledning som integreras i undervisningen.

Av granskningen framkommer att lärarna i viss utsträckning integrerar studie- och yrkesvägledning i ämnesundervisningen, men att det inte finns ett målinriktat arbete där eleverna till exempel får arbetsuppgifter där de får tillfälle att reflektera över möjliga studie- och yrkesval. Vidare visar granskningen att ett stort ansvar läggs på den enskilda läraren i arbetet med detta.

Skolinspektionens granskning visar vidare att rektorn endast till viss del förmedlat betydelsen av att eleverna ges en bred bild av möjliga studie- och yrkesval till skolans personal, samt att studie- och yrkesvägledningen verkar för att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av föreställningar om kön eller av social eller kulturell bakgrund. Rektorn har inte tillräckligt tydligt förmedlat till lärarna att de ska integrera studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen och rektorn följer inte heller upp i vilken mån lärarna gör detta. Rektorn behöver dessutom förbättra de organisatoriska förutsättningarna för samverkan mellan lärarna och studie- och yrkesvägledaren, exempelvis i form av mötesforum och avsatt tid.

¹¹ Skolverket (2020). Att planera, bedöma och ge återkoppling Stöd för undervisning. Publikationen finns att ladda ner som PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

I läroplanen anges att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.¹² Skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden och har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. Alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning. Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen samt vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.¹³ Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor.¹⁴

Av läroplanen framgår vidare att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.¹⁵

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna utvecklar arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen genom att koppla samman skolämnena med vägledning i undervisningen, som en förberedelse för elevernas framtida studie- och yrkesval. I syfte att vidga elevernas perspektiv behöver lärarna i undervisningen i högre grad ge eleverna möjlighet att reflektera över möjliga studie- och yrkesval.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tydligare förmedlar betydelsen av att elever får en bred bild av möjliga studie- och yrkesval, till lärarna. Rektorn behöver tydliggöra vilka vägledningssuppgifter som ligger på respektive yrkesgrupp och formulera konkreta mål för arbetet med att motverka traditionella föreställningar som begränsar elevers studie- och yrkesval.

¹² Lgr 22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr 22, avsnitt 2.6 Skolan och omvärlden.

¹⁴ Lgr 22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁵ Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Studie- och yrkesvägledaren behöver användas som en resurs i att stödja lärarna i arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledning i den ordinarie verksamheten. Detta kan till exempel ske genom att studie- och yrkesvägledaren sprider kunskap, initierar verksamhet, deltar i planeringen av undervisningen och genomför vissa undervisningsinslag tillsammans med lärarna. För detta utvecklingsområde kan Skolverkets forskningsöversikt Att välja för framtiden. Skolans stöd genom vägledning och lärande¹⁶ användas. Skolinspektionen vill också framhålla modulen Studie- och yrkesvägledning i undervisningen åk F-9 som finns på Skolverkets hemsida.¹⁷

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Camilla Thinsz Fjellström.

Föredragande i ärendet har varit utredare Ewa Mölleryd. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Magnus Ledman och Linda Wennler deltagit.

¹⁶ Skolverket (2020). *Att välja för framtiden. Skolans stöd genom vägledning och lärande.*

¹⁷ <https://larportalen.skolverket.se/#/modul/3d-skola-och-arbetsliv/Grundskola/931-studie-yrkesvagledning>

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Hierneskolans F-9 under vårterminen 2023. Vid intervjuerna har information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten inhämtats. Intervjuerna genomfördes av utredarna Ewa Mölleryd och Magnus Ledman.

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever i årskurserna 8 och 9.
- Tre gruppintervjuer med lärare i årskurserna 7–9.
- En intervju med personal som har specialpedagogisk kompetens samt skolans studie- och yrkesvägledare.
- En intervju med skolans rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från intervjuerna för faktakontroll.

Fakta om granskad verksamhet

Antalet elever vid Hierneskolans F-9 är totalt 205, varav 69 går på lågstadiet, 63 på mellanstadiet och 73 på högstadiet. På högstadiet undervisar 17 lärare varav 13 är legitimerade och 7 saknar behörighet i något ämne. Skolenheten har tillgång till specialpedagogisk kompetens på heltid. Skolenheten har tillgång till studie- och yrkesvägledare på ca 35 procent och studie- och yrkesvägledaren genomför behörighetsgivande utbildning. Det finns en rektor som arbetar heltid och en biträdande rektor som är knuten till lågstadiet samt fritidshem, hen arbetar 50 procent med det. Det finns tre arbetslag som är knutna till de tre stadierna.

Skolans socioekonomiska förutsättningar (enligt Delmos segregationsbarometer framtagen 2021) är att skolan ligger i ett socioekonomiskt utsatt område. Andel elever med föräldrar som har eftergymnasial utbildning är 38 procent jämför med riksgenomsnitt läsåret 2021/22 är enligt Skolverkets officiella statistik 62 procent. Andel invånare (i kommunen) i ålder 16-64 år som har eftergymnasial utbildning är 17 procent i jämförelse med genomsnittet i riket som är 37 procent enligt SCB.

Genomsnittligt meritvärde utifrån kön där flickornas genomsnittliga meritvärde är 222,8 och pojkarnas 202,2 att jämföra med riksgenomsnitt läsåret 2021/22 är enligt Skolverkets offentliga statistik 229,2, för flickor 240,3 och pojkar 218,8.

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (26 kap. 20 § skollagen). Nedan redovisas de mål och riktlinjer som är relevanta för den här granskningen.

Stimulera eleverna att utvecklas så långt som möjligt och stärka elevernas tillit till den egna förmågan

Skollagen

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁸

Läroplanen för grundskolan

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.¹⁹ Även elever som lätt når de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.²⁰ Undervisningen kan därför aldrig utformas lika för alla.

Av läroplanen framgår vidare att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende.²¹ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet.²²

Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll.

¹⁸ 1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

¹⁹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

²⁰ 3 kap. 2 § skollagen.

²¹ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²² Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.²³

Läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.²⁴ Läraren ska vidare: ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.²⁵

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans de behöver. Vidare har rektorn ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.²⁶

Vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

Skollagen

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.²⁷

Läroplanen för grundskolan

I läroplanen anges att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.²⁸ Skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden och har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. Alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning.

²³ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.

²⁴ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

²⁵ Ibid.

²⁶ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²⁷ 2 kap. 29 § skollagen (2010:800).

²⁸ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen samt vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.²⁹

Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav/förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt.³⁰ Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.³¹ Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor.³²

Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.³³

²⁹ Lgr22, avsnitt 2.6 Skolan och omvärlden.

³⁰ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

³¹ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³² Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

³³ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.